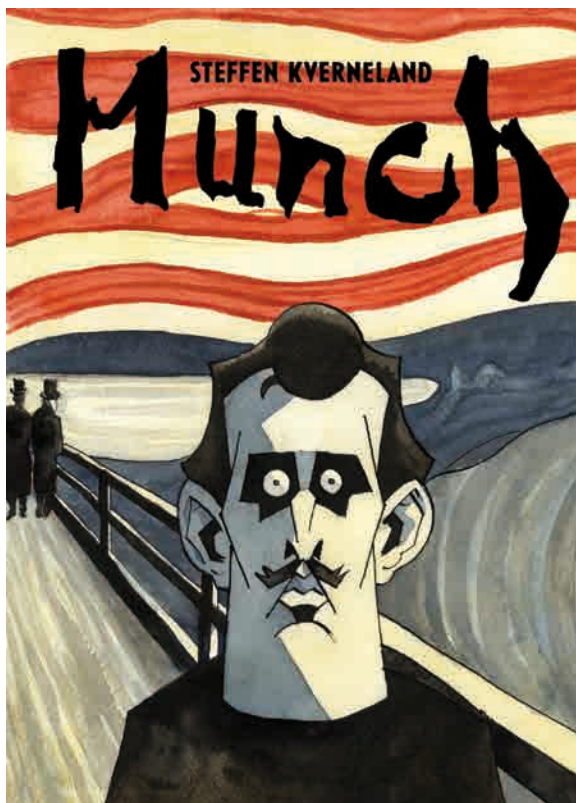

Schilderijen als dagboek

In 2012 veranderde *De Schreeuw* (pastelversie uit 1895) van Edvard Munch voor 120 miljoen dollar – een record – van eigenaar. *De Schreeuw* was het werk van een man die, geïnspireerd door drank, dromen, visioenen en gevaarlijke vrouwen tot een gevarieerd en omvangrijk oeuvre kwam. Steffen Kverneland heeft een waardige grafische biografie van de Noorse kunstschilder gemaakt. Eind negentiende eeuw was Munch één van de protagonisten die de kunstwereld opschudde. Vanaf het moment dat hij exposeerde waren de meningen verdeeld: van schandelijk tot geniaal. Na een technische opleiding koos hij voor

het schildersbestaan, waar hij, onder invloed van Christian Krohg, naturalistische werken maakte. Munch bleef gedurende zijn leven werken in verschillende stijlen produceren: naturalistisch, impressionistisch, expressionistisch, met zelfs een uitstap naar het pointillisme. In Kristiania (sinds 1925 weer Oslo) gold hij als een enorm talent, maar hij wilde weg. Met kleine overheidsbeurzen kwam hij in Berlijn en Parijs, waar hij deel uitmaakte van excentrieke kunstenaarskringen en waar hij verder werkte aan zijn oeuvre. En overal waar hij kwam werd hij zowel geprezen als het graf ingeschreven. Het was zoals Henrik Ibsen tegen hem zei: 'Geloof me, het zal u vergaan zoals mij, hoe meer vijanden, hoe meer vrienden.' Net als Munch wisselt Steffen Kverneland voortdurend van stijl in deze prachtige biografie. Het levensverhaal van Munch heeft karikaturale trekken. De kunstwerken, die Munch 'mijn dagboek' noemde en zo ook in deze biografie zijn verwerkt, zijn zo levensecht mogelijk afgebeeld. Waar Kverneland zichzelf opvoert, op momenten dat hij toont welke keuzen hij heeft gemaakt, is het bijna schetsmatig. Hij maakt ook gebruik van foto's, met name waar hij laat zien waar enkele van Munchs schilderijen geplaatst moeten worden. Uiteindelijk is het een zeer goed verantwoorde (achterin is precies aangegeven welke bronnen 'onder' de tekeningen en tekst liggen), maar wel subjectieve – het is immers de interpretatie van Kverneland – biografie geworden. Strips zijn bij uitstek geschikt om de eigen afwegingen binnen het verhaal weer te geven. Steffen Kvernelands *Munch* verdient een eigen expositie.

Ger Jan Onrust

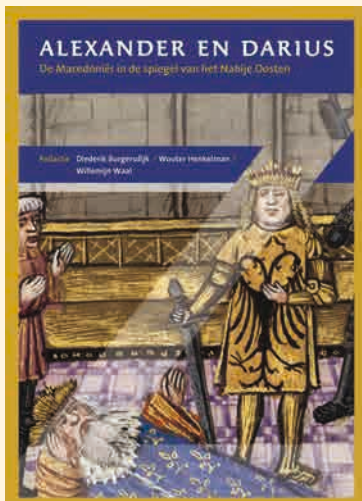

Munch
Steffen Kverneland

Oog & Blik/De Bezige Bij, Amsterdam 2013, 380 blz.,
€ 34,90.

Blijvende fascinatie voor Alexander

'Alexander de Grote liet na zijn voortijdige dood in Babylon in 323 v.Chr. zowel Oost als West in blijvende fascinatie achter.' Dit is de eerste zin van een bundel die bestaat uit veertien bijdragen van allerlei aard, een kleurenkatern is toegevoegd. Het eerste deel gaat over de historische Alexander met onder andere *Het Perzische Rijk aan de vooravond van Alexanders tocht* (door Amélie Kurt), *Alexanders militaire prestaties* (door Henk Singor), *Alexander en het Oosterse koningschap* (door Rolf Strootman) en een uitgebreide beschrijving met mooie afbeeldingen van het Alexandermozaïek (door Eric Moormann). Dit mozaïek is afkomstig uit het Huis van de Faun in Pompeï en maakt nu deel uit van het Museo Archeologico Nazionale in Napels. Vooral de bijdragen van Singor en Strootman zijn voor de geschiedenisdocent interessant. Singor laat zien dat het nog altijd verbazingwekkend is dat Perzië met zijn enorme militaire macht, vloot en goudvoorraad door Alexander werd verslagen; zijn zware Macedonische cavalerie speelde daarbij een belangrijke rol. Strootman beschrijft de negatieve én positieve benadering die Alexander ten deel gevallen is. Wilde hij, zoals de Engelse historicus William Tarn poneerde, een *Unity of Mankind* creëren, een soort 'gemenebest van volkeren'? Het tweede deel betreft de *Alexanderroman*, een geromantiseerde navertelling van de carrière van Alexander de Grote, die waarschijnlijk ontstaan is in de periode 200-150 v.Chr. Ondanks enkele interes-

Alexander en Darius.
De Macedoniër in de spiegel
van het Nabije Oosten
Diederik Burgersdijk, Wouter
Henkelman, Willemijn Waal
(red.)

Uitgeverij Verloren, Hilversum
 2013, 267 blz., € 25

sante bijdragen over de Griekse en Byzantijnse Alexanderroman (door Wouter Henkelman en Willem Aerts) en het verrassende *Al-Iskander en Dārīnūsh. Alexanders bezoek aan Darius in Arabische handschriften* (door Faustina Doufkar-Aerts) zal dit deel minder de aandacht van de geschiedenisdocent trekken. In verband met de veelzijdige beschrijving van allerlei aspecten van Alexander de Grote (ook Louis Couperus' *Iskander* komt aan de orde) kan het boek als geheel zeer geschikt zijn voor leerlingen bij het schrijven van een profielwerkstuk over Alexander. Het kleurenkatern geeft afbeeldingen van onder andere Pella (Alexander in gevecht met een leeuw op een mozaïek in zijn geboorteplaats), de Alexandersarcofaag (Archeologisch Museum Istanbul), Persepolis en enkele schilderijen en Perzische miniaturen (!) waarop Alexander de Grote voorkomt.

Hans de Greeve

De vier plagen

Je zal maar vogelaar zijn geweest in het China van 1958. Dit simpele gegeven inspireerde Dirk-Jan Hoek tot het maken van *Mao's mussen*. Immers, in genoemd jaar werden mussen, samen met muggen, vliegen en ratten tot een van de vier plagen benoemd, wat grootschalige uitroeiing van deze nuttige vogeltjes betekende. Twee jaar later werd duidelijk welke catastrofale gevolgen het uitputten en doden van de insecteneters had: gecombineerd met andere maatregelen leidde het tot de Grote Chinese Hongersnood, die aan minimaal twintig miljoen mensen het leven kostte.

Dong Tjong is leraar, maar vooral vogelliefhebber in dit fictieve

verhaal. Na afkondiging van het Vier Plagen-decreet brengt hij zichzelf en zijn gezin in gevaar door de uitgeputte mussen (die nergens meer rust vinden, want de beestjes worden met herrie verjaagd) op zijn zolder in leven te houden. Natuurlijk wordt hij opgepakt, maar – in weerwil van de hongersnood – verzorgt zijn vrouw de al gevangen mussen. Ook zij wordt gesnapt, maar zij toont aan dat het juist de vogels zijn die de alles verwoestende sprinkhanen opeten. *Mao's mussen* illustreert hoe maatregelen van een ontspoorde dictatuur uitpakten. Het is een simpel, maar effectief verhaal.

Ger Jan Onrust

Mao's mussen
Dirk-Jan Hoek

Oog & Blik/De Bezige Bij, Amsterdam 2013, 80 blz., € 17,90

